

**Бахшида ба 35-солагии истиқлоли
давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон**

**Зафар Сайидзода (Саидов),
Акрам Воҳидов**

**МАКТАБИ СИЁСИЮ
ДАВЛАТДОРИИ
ПЕШВОИ МИЛЛАТ–
ЧАРОҒИ РОҶИ
РУШДУ ТАРАҚҚӢ**

НАШРИ ДУЮМИ ТАКМИЛЁФТА

**Душанбе
«Контраст»
2026**

ББК 66.61(2)8(2точик)
С-22
В-79
УДК 32(092) (575.3)

Мухаррири масъул:
Дониёр Сангинзода -
муовини директори ИОМДОА АМИТ,
доктори илмҳои ҳуқуқ, профессор

Сайидзода Зафар Шералӣ (Саидов Зафар Шералиевич),
Воҳидов Акрам. Мактаби сиёсӣ давлатдорӣ Пешвои
миллат – ҷароғи роҳи рушди тараққӣ. – Нашри дуҷуми
такмилиёфта. – Душанбе: «Контраст», 2026. – 76 с.

Инсонҳо, бавижа ҷавонон, дар ҳар замоне барои расидан ба муваффақият ва камоли инсонӣ ниёзманд ба намунаҳои ибрат ҳастанд. Дар кишвари мо шахсият ва корномаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон беҳтарин сармашқҳо барои афроди ҷомеа дар тамоми арсаҳои зиндагӣ мебошанд. Ахлоқи неку, меҳрубонӣ ба ҳамватанон, устуворӣ, фазилат, бурдборӣ дар рафъи мушкилот, ки аз вижагиҳои ахлоқии Пешвои миллат ҳастанд, метавонанд барои такомули фард – ҳамчун шаҳрванд ва ҳамчун инсони дорой ахлоқи маънавиёти баланд – нақши бузург ифо намоянд.

ISBN: 978-99985-876-2-5

«Мегӯянд, ки корномаи як роҳбари сиёсии воқеиро метавон ба чаҳор марҳала тақсим кард: дар аввал ба ӯ тавачҷуҳ намекунанд, баъд ба вай бо тамасхур менигаранд, сипас бо ӯ мубориза мебаранд. Ва саранҷом ӯ пирӯз мегардад». Ба дурустии ин суханҳои Маҳатма Гандӣ мо дар мисоли роҳбари сиёсии кишварамон – Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат Эмомалӣ Раҳмон – бовар пайдо кардаем.

Дар аввалҳо барои ин ба Эмомали Раҳмон тавачҷуҳ намекарданд, ки мепиндоштанд зери бори вазнини мушкilotи зиёди тақрибан ҳалнопазири сиёсӣ ҳарбию иҷтимоӣ ё ҳудаш ба зудӣ аз мансаби сарвари давлат даст мекашад ва ё ӯро маҷбур мекунанд, ки ба истеъфо равад. Зеро шоҳиди он буданд, ки дар тӯли як давраи кӯтоҳе пас аз ба истиқлол расидани киш-

вар ду Президенти чумхурӣ, чаҳор Раиси Шурои Олӣ ва панҷ Ҳукумат барканор шуданд. Илова бар ин, авзои кишвар аз вазъияти як сол пеш бамаротиб печида-тар ва шароит сахттар гашта буд.

Баъдан ба Эмомалӣ Раҳмон ба ин сабаб бо тамасхур менигаристанд, ки мегиданд ин сарвари ҷавон дар вазъияте, ки кишвар ҳанӯз дар гирдоби ҷангу хунрезӣ даступо мезад, даҳҳо ҳазор одамон беҳонаю сарпаноҳ мондаву садҳо ҳазор ҷилои Ватан карда, дар мулкҳои бегона овора буданд, бо хушбоварии фавқулода аз сулҳу оштии ҳамдиливу ҳамдигарфаҳмӣ, ваҳдати миллӣ, ояндаи дурахшони кишвар ва дигар ҳадафҳои бузург сухан мегуфт. Дар он рӯзҳо барои бисёрҳо тасаввури чунин ҳадафҳо воқеан ҳам душвор буд, зеро мепиндоштанд, ки ин ҳадафҳои бузург дастнаёфтани мебошанд. Ҳатто баъзе аз онҳое, ки дар сохторҳои муҳими идораи давлат фаъолият мекарданд, ба фарҷоми муваффақиятомези иқдомҳои роҳбари

давлат чандон бовар надошанд.

Сипас барои он бо Эмомалӣ Раҳмон ба мубориза бархостанд, ки мехостанд ўро аз саҳнаи сиёсат дур андозанд, то ба ин васила пеши ҷараёни солимсозии вазъи сиёсию ҷамъиятиро, ки бо тадбиру иқдомҳои ин сиёсатмадори матин беш аз пеш ба суръаташ афзуда мешуд, бигиранд, Тоҷикистонро дигарбора оғӯшта ба хоку хун кунанд, андешаҳои воқасгароёнаи худро ба миллати бофарҳанги тоҷик таҳмил намоянд ва кишварро ба фалокату бадбахтӣ бикашонанд.

Ва саранҷом Эмомалӣ Раҳмон ба пирӯзӣ расид! Барои он ба пирӯзӣ расид, ки дар ҳамаи қораш, ҳамаи иқдомаш ва азму талошаш ба ду омил – қудрати мардум ва тавоноии фардии худ – тақия кард.

Ҳамин тақия ва бовар ба мардуми меҳан ва тавоноии дарунии хеш ба Эмомалӣ Раҳмон дар фаъолияти саҳту душвораш дар роҳи расидан ба ҳадафҳои ормонҳои поку воло ба хоҳири саодату хушбахтии

миллат шуҷоат, устуворӣ ва мардонагӣ бахшид.

Вақте Эмомалӣ Раҳмон Сарвари давлат интиҳоб гардид, на таҷрибаи кофии сиёсӣ дошт, на бар маҳфилҳои бузурги сиёсатмадорони ҷаҳон ворид буд, ки бо шахсиятҳои варзида маслиҳату машварат кунад, ва на узви ҳизби қудратманде буд, ки бар хатти он така намояд. Такагоҳи ӯ танҳо мардуми кишвар буд. Ҳимояту пуштибонии мардум, ҷалби эътимоди онҳо, корбасти тавонмандӣҳо ва неруи лоязоли халқ барои ҳаллу фасли хостаҳои ниёзҳои ҳаётии ҷомеа ба Эмомалӣ Раҳмон кумак карданд, то ҳамаи тадбирҳо ва иқдомҳои сулҳсозона ва зиндагисозонаи худро бомуваффақият ба ҳадаф расонад.

Дар така ба мардум Эмомалӣ Раҳмон, ҳамчун фарзанди падару модари заҳматкаш, парвардаи обу хок ва муҳити меҳнату машаққати кишоварзон, халқро, ба маънои комили ин вожа, мешинохт ва онро қудрати бузург медонист. Ӯ мудда-

тӯро пеш аз ба сиёсат рӯй овардан ба чунин ақида расида буд, ки агар роҳбари сиёсии тавонманду доное ба сахна ояд ва тавонад, ки дар Партави роҳу равиши равшан мардуми кишварро дар атрофи худ муттаҳид созад, ин мардуми ватандӯст, заҳматкаш ва бономусу шараф қодир аст Тоҷикистонро ба кишвари пешрафтаю ободу шукуфо табдил диҳад.

Эмомалӣ Раҳмон, ки чаҳор даҳа умри худро дар миёни мардуми заҳматкаш гузарондаву худ низ аҳли талошу заҳмат буд, наметавонист ҳатто тасаввури онро дошта бошад, ки сарнавишти худро аз сарнавишти мардуме, ки бо онҳо зиста буд ва ҳамеша шарикӣ шодиву сурур ва ғаму андуҳи онон буд, ҷудо кунад. Ҳамин андеша ӯро ба сиёсат овард, то барои беҳбудии зиндагии халқи заҳматкаш хидмат кунад.

Дар тақя ба худ Эмомалӣ Раҳмон равшантарин намунаи худбовариро, ки танҳо хислати инсонҳои неруманду тавоност,

нишон дод. Ҷанӯз дар нахустин ҳафтаҳо ва моҳҳои раёсати худ бо ҷасорату мардонагӣ қотеият дар иҷрои нақшу масъулиятҳои худ собит кард, ки қодир аст дар саҳттарин ва мушкилтарин шароити сиёсию ҳарбӣ даст ба иқдомҳои ҷасуруназанад ва бо камтарин имконияти идорию низомӣ дар кӯтоҳтарин муддат вазро ба эътидол оварад.

Ҷамин худбодарӣ ва огоҳӣ аз тавонмандии даруниаш буд, ки Эмомалӣ Раҳмон дар марҳалаи барои сарнавишти давлату миллат хатарноки тирамоҳи соли 1992, дар мавқеи, ки андаке монда буд Ватани мо фарқ дар хуни фарзандони хеш гардидаву аз назарҳо нопадид шавад, рисолати наҷоти кишвар ва миллатро бар дӯш гирифт. Ин дар шароите буд, ки касе, ҳатто, онҳое, ки ба қавле устухонашон дар сиёсат саҳт шуда буд, ҷуръати ба зимма гирифтани чунин масъулиятро нашошанд.

Ҷамин худбодарӣ ва эътиқоди устувор

ба тавоноии шахсиятии хеш буд, ки Эмомалӣ Раҳмон дар пеши мардуми кишвар савганди фарзандӣ ёд кард ва изҳор намуд, ки дар кишвар сулҳу оромиро ҳатман барқарор хоҳад кард. Ӯ ин суҳанҳоро дар шароите ба забон оварда буд, ки Тоҷикистон на сохторҳои неруманди қудратӣ дошт, на артиш дошт ва на мақомоти роҳбарии коромад!

Ҳамин худбоварӣ ва эътимод ба ҷасорату ҷавонмардии хештан буд, ки Эмомалӣ Раҳмон – ба хотири ҳарчи зудтар хотима бахшидан ба муҳолифатҳо – бидуни заррае тарс ба маҳалҳои хатарноки ҷанг ва ба гуфтушунид бо ифротитарин сардорони силоҳбадастон мерафт, аз ҳеҷ гуна сӯйқасде ба ҷонаш ва эҳтимоли ҳалок гардидан намеҳаросид.

Ҳамин худбоварӣ ва така ба истеъдодҳояш буд, ки Эмомалӣ Раҳмон корҳои бузургеро, ки бисёриҳо имконнопазир мешумориданд, имконпазир кард, аз монетаҳое, ки мепиндоштанд раҳнанопази-

ранд, гузашт, ба ҳадафҳое, ки барои аксар дастнорас менамуданд, расид.

Муҳимтарин нукта дар пирӯзиҳои Эмомалӣ Раҳмон ин аст, ки илова бар ин ки худаш саршор аз худбоварӣ ва тавонмандиҳои маънавӣ аст, руҳияи худбовариро дар мардум низ бедор кард, ҳушмандию ибтикору эҳсоси масъулияти онҳоро ба ҳаракат овард, ҳамватанонро ба ҷидду ҷаҳд ба хотири бозшиносии ҷойгоҳи иҷтимоиашон ташвиқ намуд, ба мардум роҳи саҳеҳи расидан ба ҳадафҳоро нишон дод.

Шахсияти бисёрҷонибаи Эмомалӣ Раҳмон, ахлоқи писандида, шучоат, мардонагӣ ва ҳамоҳангии қавлу амалаш боис шуданд, ки мардум ба ӯ зуд эътимод пайдо карданд. Зеро медиданд, ки ин сарвари ҷавон бо шоистагии як роҳбари сиёсии хирадпеша ниёзҳои асосии ҷомеаро ташхис медиҳад ва ба ҳаллу фасли ин ниёзҳо дар ҳадди имкон талош мекунад. Медиданд, ки ӯ бо мардум пайваста дар иртибот аст ва мехоҳад дардҳои ранҷҳои

халқро аз наздик эҳсос кунад, то бо огоҳӣ аз воқеият хостаҳои афроди ҷомеаро ба таври матлуб пайгирӣ намояд.

Эмомалӣ Раҳмон бо ин ҳама хусусиятҳо ва вижагиҳо дар баробари мардум ба сифати сармашқ ва намунаи ибрат қарор гирифт ва батадрич худтавонмандию иқтидори маънавии ӯ ба қишрҳои гуногуни ҷомеа интиқол ёфт ва ҳамагонӣ гардид. Ва, муҳимтар аз ҳама, миёни мардум ва Сарвари давлат пайванди руҳию маънавӣ ба вуҷуд омад. Ин пайванди руҳию маънавӣ нуқтаи таҳаввули миллати тоҷик гардид ва ҳамбастагӣ байни афроди миллату давлат бештар ва устувортар шуд. Бар асари ин таҳаввули равонию маънавӣ ва бо така ба хосту иродаи мардум Эмомалӣ Раҳмон аз қитъаҳои азҳампошида Тоҷикистон сохт, ба кишвар азамату шукуҳ бахшид ва ҷойгоҳи давлати тоҷиконро дар арсаи ҷаҳон устувор гардонд.

Имрӯзҳо зиёда аз 33 сол аз замони

баргузории иҷдосияи таърихии XVI Шурои Олӣ мегузарад. Тоҷикистон, ки дар оғози истиқлоли худ ҳаммонанди ниҳоли навкошта Пояаш суст ва дар Пеши тундбодҳои ҳаводис ларзон буд, акнун мисли дарахти тануманду решадорест, ки устуворию иқтидорашро касе дар дунё наметавонад инкор кунад. Пешрафтҳои азиме, ки давлат ва миллати мо дар арзи солҳои гузашта дар тамоми арсаҳои сиёсию иқтисодӣ ва иҷтимоию илмию фарҳангӣ ба даст овардаанд, нишон медиҳанд, ки кишвари мо роҳи саҳеҳу итминонбахшро ба сӯи рушду тараққӣ дар пеш гирифтааст. Сохтмони роҳҳои автомобилгард, эҳдоси роҳҳои оҳан, бунёди неругоҳҳои бузургу миёнаву хурди барқи обӣ, ба кор андохтани садҳо корхонаҳои нав, амалӣ гаштани барномаҳои васеи ислоҳоти кишоварзӣ, тавсеаи сармоягузориҳои дохилу хориҷӣ, густариши фаъолиятҳо дар соҳаи ҳифзи тандурустӣ, сохтани дармонгоҳҳо, бемористонҳо, мактабҳо, кӯдакис-

тонҳо, муассисаҳои кумакҳои иҷтимоӣ, пешрафти муназзами фарҳанг, афзоиши доимии шумораи таҳсилкунандагони мактабҳои миёнаву олии, ислоҳоти соҳаи ҳуқуқ ва тартиботи ҷамъиятӣ... – ҳамаи инҳо фақат намунаҳои аз фаъолиятҳои онд, ки акнун дар ҳавзаҳои мухталифи ҳаёти кишвари мо дар ҷараён мебошанд, то ин ки дар ояндаи наздик Тоҷикистон ба яке аз мамлакатҳои пешрафтаи ҷаҳон табдил ёбад.

Эҳтиёҷе ба зикр кардан нест, ки ҳамаи ин дастовардҳои бузург бештар аз ҳама ва пештар аз ҳама ба шарофати пайванди руҳию маънавии Пешвои миллат бо мардуми мамлакат ба вуҷуд омадаанд. Пайванде, ки аз дер боз бар пояи эътиқод бино шудаву аз сола ба сола рӯ ба афзунӣ аст. Зеро агар роҳбари кишваре мавриди эътиқоди миллати хеш бошад, метавонад – бо таъя ба ҳайсиату нуфузи маънавии худ – даст ба иқдомҳои бузург бизанад ва дар корзорҳои васеи созандагӣ пирӯз гардад.

Ин, ки Эмомалӣ Раҳмон тавонист То-

ҷикистони нобасомон аз ҷангу қатлу ғорату таҷовуз ва бо дастгоҳҳои идории амалан нокорони сароғози истиқлолиятро ба кишвари бонизому босубот ва омода ба пешрафтҳои босуръат табдил диҳад;

ин, ки иқтисоди дар асари ҷанг харобаштаву ба даҳсолаҳо ақибафтодари эҳё намудаву дар масири рушду тараққи гузорад;

ин, ки ҷомеаи аз лиҳози иҷтимоӣ сусути заифу бемор ва аз нигоҳи ақидаҳои шикастхурдаю Парешонро дармон кардаю ба ваҳдати ҳамдилии расонад;

ин, ки мардуми хаста аз ҷанг ва руҳафтаю маъусро ба инсонҳои боангеза мубаддал кардаву дар дили онҳо умед ба ояндаи некро бедор созад, дар ҳақиқат муъҷиза аст. Муъҷиза аз ин ҷиҳат, ки бисёриҳо, чи дар дохил ва чи берун аз кишвар – бовар намекарданд дар мамлакате, ки шумори қобили таваҷҷуҳе аз мардумаш бо иғвою дасисаи бадхоҳони миллат ба гирдобии ҷанги бародаркушию афтодаву

фарзандони як падару модар ба ҷони ҳамдигар дарафтодаанд;

дар ҷомеае, ки бар асари таблиғоти душманон дар он фазои хусумату бадбинӣ ҳукмрон аст;

дар сарзамине, ки ҷавлонгоҳи неруҳои аҳриманӣ шудаву кори ин неруҳои сиёҳ ба парокандагию ошуфтагию бегонапарастӣ кашондани миллат аст, касе қудрати онро дошта бошад, ки назму тартибу қонун ва оромишу амнияти суботро барқарор созад ва – ба ин васила – миллату кишварро аз марги яқин наҷот бидиҳад. Аммо Эмомалӣ Раҳмон бо қудрати иродаву ҳиммати худ – ба хотири саодати миллионҳо инсонҳои муштоқи зиндагии орому осуда – ин кори тақрибан нашуданиро анҷом дод.

Оре, ин фарзанди диловару шучои халқ ба ҳукми сиришти Поки миллӣ ва ғайрати инсонии хеш барои ҳифзи обу хок ва шарофати сарзамини аҷдодӣ аз худ қаҳрамонӣ нишон дод. Қаҳрамоние, ки

назирашро баъд аз амирони Сомонӣ касе нишон надода буд.

Дар зиндагӣ инсонҳои қодир ба корҳои муъҷизагунро маъмулан шахсиятҳои истисноӣ меноманд. Дар ин росто худ ба худ пурсишҳои ба миён меоянд, ки Эмомалӣ Раҳмон чӣ тавр тавонистааст ин ҳама истеъдодҳо ва тавоноӣҳоро ба даст оварад ва дар як давраи кӯтоҳе ба сиёсатмадори барҷаста табдил гардад? Яъне рози қудрати маънавӣ ва пешрафтҳои ин абармарди сиёсат дар чист? Посухи ин пурсишҳоро дар шахсият ва сирати Пешвои барӯманди миллат метавон пайдо кард.

Пешвои миллат шахсиятест бисёр неруманд, қавӣ ва устувор дар муқобили мушкилиҳо. Ӯ инсонии дорои сароҳат дар гуфтор, садоқат дар қавлу амал, матину фидокор дар хидмат кардан ба мардум мебошад.

Эмомалӣ Раҳмон, пеш аз ҳама, ватанпарастии матин ба болотарин маъноии воқеии ин калима аст. Рӯ овардани ӯ ба

сиёсати бузург бо ҳамин ҳисси поки ватандӯстиаш вобаста аст. Дар шароите, ки кишвар ғарқ дар бухрони амиқи сиёсиву иқтисодиву иҷтимоӣ буд, Эмомалӣ Раҳмон ибрази омодагӣ кард, то зимомии роҳбарии ҷумҳуриро ба дасти худ гирад. Вай ба хотири саодати мардум, барои поён додан ба ҷанги хунини ҳамватанӣ, ки ҳамарӯза ҷони садҳо мардуми бегуноҳро ба коми хеш фурӯ мебурд, розӣ буд, ки ба ҳама гуна саҳтӣ тоб оварад, фидокор бошад, ҷонашро ба хатар гузорад.

Андаке бештар аз се даҳаи роҳбарии ин сиёсатмадори фараҳманд саропо фидокориҳоест ҳамарӯза ва ҳамасоата. Зеро танҳо бо фидокорӣ мумкин буд – бо имкониятҳои ночиз – дар муддати замони кӯтоҳ корҳои бузургро анҷом дод. Танҳо бо фидокорӣ мешуд киштии тӯфонзадаи Тоҷикистонро аз миёни талотумҳои хашину бераҳми ҳаводис гузаронд ва ба соҳили амну начот расонд. Танҳо бо фидокорӣ мешуд дар зехну шуури мардуми

кишвари ҷангзада эҳсоси ҳамбастагию ваҳдати иҷтимоиро бедор кард, афроди миллатро ба шинохти вазифаю масъулиятҳояшон водор сохт ва неруи халлоқи онҳоро барои таъмини саодати халқи кишвар сафарбар намуд.

Пешвои миллат таҷассуми мардонагию шуҷоат мебошад. Мардонагию шуҷоат ва руҳияи вазифашиносӣ ӯро ба мақоми волои инсонӣю сиёсӣю, ки имрӯз дар кишвар ва ҷаҳон дорад, расондааст. Вақте ӯ розӣ шуд, ки роҳбарӣ ба кишварро бар уҳда гирад, ин корро ҷузъе аз вазифаи шаҳрвандӣ ва қарзи фарзандӣ ба ҳисоб овард. Вай худогоҳона медонист, ки ба ҷӣ роҳ рафтааст ва ҷӣ масъулияти сахту сангинеро бар дӯш ниҳодааст. Мефаҳмид, ки дар кишвари гирифтори ҷангу таҷаммуи силоҳ ва, илова бар ин, дар сурате ки «ҷиноҳи ҳарбӣ»-и неруҳои зиддавлатиро асосан авбошону террористон ташкил медиҳанд, ҳар лаҳза метавонад ҳадафи сӯиқасд қарор гирад. Аммо ӯ аз марг на-

метарсид, зеро вай чунин меҳисобид, ки зистан бидуни талош баҳри наҷоти ҷони дигарон бадтар аз марг аст.

Эмомалӣ Раҳмон бузургмардест бо ҳувияту қудрати азим ва қодир ба фаъолияту иқдомҳои бузург. Ҳар масъулияте-ро, ки ба уҳда мегирад, бо ҷиддияти беназире пайгирӣ кардаву ба анҷом мерасонад. Пешвои миллат ба далели ин хусусияти шахсиятии худ тавонистааст Тоҷикистонро аз як кишвари маҳаллию заиф, ки дар арсаи байналмилалӣ танҳо чун як кишвари гирифтори низоҳи дохилӣ шуҳрат дошт, ба як қудрати босуботи минтақавӣ табдил кунад ва соҳиби обрӯю эътибор гардонад. Тоҷикистон дар партави сиёсати оқилона ва ҳадафмандонаи Пешвои миллат ба пешрафтҳои чашмгир ва ҳамаҷониба даст ёфта, имрӯз марҳалаи омодагӣ ба дигаргуниҳои бузургро аз сар мегузаронад.

Пешвои шарофатманди миллати тоҷик пешоҳанг ва сармашқ дар ҳамаи иқдомҳо

ва фаъолиятҳои зиндагисоз дар кишвар аст — чи дар нақшасозиву барномарезиҳо ва чи дар иҷрои онҳо — ва бо фӯрӯғи бовару имони худ ба амалӣ гаштани ҳатто баландпарвозонатарин нашқаҳову барномаҳову ҳадафҳо роҳи мардумро дар масири расидан ба манзили орзуҳо равшан месозад.

Пешвои миллат намоди хирадмандию ҳушёрӣст. Ба баракати хираду ҳушёрӣи ин роҳбари оқил ҳеч неруи ғаразманди дохилию хориҷӣ имкони онро надорад, ки ҷомеаи моро аз масири ҳадафҳои неки созандагӣю бунёдкорӣ ва ободонӣи Ватан берун созад ва фазои сулҳу оромӣ ва амниятро дар кишвар ҳалалдор кунад.

Асосгузори сулҳу ваҳдат дар Тоҷикистон инсонӣ хастагинопазир, сабур, таҷаллии андешаҳои амиқи инсонӣ, таблиғгари ахлоқи волои миллӣ, нидодиҳандаи ваҳдату ҳамбастагӣ, пайвандгари собитқадами сиёсат ва маънавиёт аст.

ӯ пуштибони неруманди истиқлол,

ҳомию ниғаҳбони якпорчагии кишвар, сарвари дилсӯзу меҳрубони миллат, таъминкунандаи адолати иҷтимоӣ ва дастгирӣ муҳтоҷону афтодагон мебошад.

Худованд Пешвои миллати моро аз ахлоқу маънавияти баланд, ки асоситарин вижагии шахсиятӣ ва хусусиятҳои истеъдодҳои фаровони ӯ мебошанд, баҳраманд гардондааст.

Сиёсати бузург арсаи баҳамоии инсонҳои бархурдор аз қудрати маънавӣ мебошад. Ва дар ин арса ҳамон сиёсатмадоре нуфузу таъсир пайдо мекунад ва мавриди таҳсину эҳтиром мегардад, ки дорои ахлоқу маънавияти баланд бошад. Бисёре аз мардум – чи дар Тоҷикистон ва чи хориҷ аз он – ба Пешвои мо ба ин сабаб бо гармию самимият эҳтиром меварзанд, ки ӯро ҳамчун шахсияти беназир, дорои қалби саршор аз муҳаббату меҳрубонӣ нисбат ба ҳамватанон, соҳиби ахлоқу маънавияти намунавӣ, хиради истисноӣ ва иззати баланди инсонӣ мешиносанд.

Сарнавишти кишвар ва ояндаи афроди миллат ба таври мустақим ба ахлоқи роҳбари кишвар вобастагӣ дорад. Эмомалӣ Раҳмон муътақид аст, ки оянда дар сиёсати ҷаҳонӣ мутааллиқ ба ахлоқ аст. Вай борҳо дар суҳанрониҳояш таъкид кардааст, ки пешрафти давлат ва тавоноии ҷомеа, пеш аз ҳама, ба ҳифзи арзишҳои олии ахлоқию маънавӣ вобаста мебошад.

Появу бунёди сиёсати Эмомалӣ Раҳмонро эътиמוד ба мардум ва муҳаббат ба ҳамватанон ташкил медиҳанд. Ин ҷавҳари фалсафаи сиёсӣ ва ҳастаи аслии хидмати фидокоронаи ӯ ба мардуми кишвар аст.

Эмомалӣ Раҳмон имрӯз яке аз он сиёсатмадорони миқёси ҷаҳонӣ аст, ки ҷонибдори омезиши ахлоқи сиёсат буда, бар он аст, ки яке аз омилҳои муассири бӯҳронҳои сиёсӣю иқтисодӣ дар дунё бӯҳрони маънавӣ аст. Сарвари давлати тоҷикон борҳо дар мавриди таҳлили сабабҳо ва омилҳои сар задани ҷанги нангини ҳам-

ватанӣ дар Тоҷикистон таъкид намудааст, ки решаи низои ҳамватании рухдодаро дар оғози соҳибистиқлолии кишварамон, дар навбати аввал, бояд дар сусти шудани пояҳои ахлоқ миёни қисме аз ҷавонон донист.

Аз ин рӯ Эмомалӣ Раҳмони рӯзҳои нахустини Сарвари давлат интиҳоб шуданаширо метавон ба табиби дилсӯзе монанд кард, ки омадааст, то бемориҳо ва захмҳои ҷомеаро дармон кунад, ба муаллими ахлоқ ташбеҳ кард, ки ба мардум дарсҳои аз ормонҳои баланди дӯстӣ, бародарӣ, меҳанпарастӣ ва устувор буданро дар роҳи расидан ба ҳадафҳои олии истиқлолу озодӣ медиҳад.

Дар баробари ин вижагиҳо Эмомалӣ Раҳмон аз хусусияти муҳими дигаре бархурдор аст, ки сиёсатшиносон онро ғаризаи сиёсӣ меноманд. Баҳраманд будан аз ғаризаи қавии сиёсӣ ва доштани қудрати таҳлили саҳеҳу дақиқ ва огоҳӣ аз падидаҳои иқтисодию иҷтимоӣ ба Пешвои

миллат кумак мекунад, ки авлавиятҳоро дар кишвар ба хубӣ ташхис дода, барои ҳалли мушкилот ва Пешбурду тараққии давлат иқдомҳои зарурӣ ба амал оварад. Ин воқеият, ки дар Тоҷикистон тамоми нақшаю барномаҳои давлатӣ дар замон ва муҳлати пешбинишуда амалӣ мегарданд, ба шарофати ҳамин вижагии олии Пешвои миллат мебошад. Ҳунари волои сиёсии Сарвари давлат дар он аст, ки бо ояндабинии фавқулода авлавиятҳоро мешиносад ва ҳама тадбирҳои лозимро меандешад, то мушкилиҳо Ҳукуматро ғофилгир накунад. Ҳар як аз ин корҳои бузургу бунёдӣ – эҳёи босуръати асосҳои сохтори конститутсионӣ ва идоракунии давлат, қабули Конститутсия, бунёди артиши миллӣ, татбиқи ислоҳоти соҳаҳои гуногуни ҳаёти давлат ва ҷомеа, сохтмони неругоҳҳои бузурги барқ, ба муомила баровардани пули миллӣ ва садҳо иқдоми созандаи дигар – бо тамаркуз ба авлавиятҳо ва дарки таъхирнопазирии онҳо су-

рат гирифтаанд.

Фаъолияти пурбаракати Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун меъмору бунёдкори бузурги Тоҷикистони навин дархури омӯзишу таҳқиқи амиқтару бунёдитар мебошад. Амиқтару бунёдитар аз баррасиҳое, ки муҳаққиқону пажухишгарон то имрӯз анҷом додаанд. Чунин таҳлилу омӯзиши комилу ҳамаҷонибаро **мактаби сиёсию давлатдорӣ Эмомалӣ Раҳмон низ тақозо мекунад. Зеро мактаби сиёсии Пешвои миллат омили муҳимтарин ва асоситарини пешрафтҳои кишвар ва мардуми мо дар роҳи пурифтихори истиқлол аст. Маҳз аз ҷайзи ин мактаб имрӯз бар кишвари мо сулҳу оромӣ, ваҳдату самимият ва сафою садоқати ҳамагонӣ ҳукмфармост ва заминаҳои мусоид барои ҳама гуна қору кӯшиши созанда фароҳам мебошанд.**

Мактаби сиёсӣ, ки Пешвои миллат поягузори қардааст, маҷмуе аз раҳнамудҳо, омӯзаҳо, ҳидоятҳо мебошад, ки дар Паёмҳо, суҳанрониҳо ва мақолаю китобҳои

арзишманди таърихию фалсафии \bar{u} инъ-
кос ёфтаанд ва дар онҳо ба ҳамаи масъа-
лаҳои муҳими зиндагии сиёсӣ, иқтисодӣ,
иҷтимоӣ ва фарҳангию ахлоқӣ метавон
посуи мукамал Пайдо кард.

**Ин мактаби сиёсӣ, ба маънои клас-
сикии ибора, таълимоти муназзами
илмӣ ё мактаби назариявӣ намебошад,
вале бо он саҳму нақши бузурге, ки дар
тарбияи сиёсию маънавии мардум, ба-
хусус ҷавонон, ифо кардааст ва меку-
над, аҳамияту арзиши ҳар мактаби сиё-
сии анъанавиро хира менамояд.**

Мақтаби сиёсии Пешвои миллат усул-
ҳо ва роҳнамоиҳои равшани ҳаракати
мардуми Тоҷикистон дар масири тавсеаю
тараққӣ ва пешрафтҳо дар ҳамаи арсаҳои
зиндагии иҷтимоӣ, ба даст овардани из-
зату эҳтиром дар ҷомеаи байналмилалӣ
мебошад.

Арзишҳои муҳиме, ки дар ин ганҷинаи
ҳикмат аз ҷониби Пешвои миллат ҳамчун
пояҳои бунёдии ҳифзи истиқлол ва таҳ-

кими давлатдорӣ баён шудаанд, қутбнамое барои наслҳои имрӯзу оянда ба ҳисоб мераванд, ки пайравӣ аз онҳо бояд дар сарфасли фаъолиятҳои ҳамешагии афроди миллат қарор гиранд.

Ин мактаби фикрӣ саршор аз таҷаллии ақлу хирад, руҳу иродаи мағлубнопазир ва ормонҳои поку муқаддаси миллат ва барги заррине дар таърихи давлатдории тоҷикон мебошад.

Пешвои миллат тавассути ин нуқтаҳои ҳикматомӯз дастурамалҳои фардӣ, ахлоқӣ, иҷтимоӣ ва тарбиятиро ба афроди миллат омӯзиш медиҳад. Ва бо қаноатмандӣ метавон гуфт, ки ба баракати пайравӣ аз ин роҳнамоиҳои роҳкушо мардуми Тоҷикистон то имрӯз ба пешрафтҳои азиме дар тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа даст ёфтааст.

Пешвои миллати тоҷик чунин мешуморад, ки мардуми заҳматкаш, меҳнатдӯст ва босабру таҳаммули Тоҷикистон лоиқу шоистаи зиндагии беҳтару саодатмандо-

натар мебошад. Ин ҳадафи олитарин ва камоли матлуби Пешвои миллати тоҷик аст.

Пешвои миллати мо, ки дар тӯли беш аз се даҳа бо роҳбарии даҳоёнаи худ дар мамлакат таҳаввули бунёдии сиёсиву иқтисодиву иҷтимоӣ ва ахлоқию маънавӣ ба вучуд овардааст, имрӯз рисолати худро дар он мебинад, ки кишварро дар масири расидан ба **Тоҷикистони ормонӣ** ҳидоят намояд.

Аз нигоҳи Президент Эмомалӣ Раҳмон Тоҷикистони ормонӣ ин кишварест, ки дар он беҳтарин унсурҳои донишу биниши инсоният дар роҳи таъмини болотарин сатҳи зиндагӣ барои ҳамаи шаҳрвандон ба кор гирифта мешавад. Мамлакатест, ки дар он дастовардҳои навтарини фановарии ҷаҳон бо арзишҳои волои маънавӣ ва меъёрҳои пешрафтаи адолати иҷтимоӣ ба ҳам омезиш ёфтаанд. Ҷомеаест, ки бар пояи созандагӣ, башардӯстӣ, эҳтиром ба ҳамвата-

нон бунёд шудаву дар он ҳар фарде аз афрод аз осудагии комили моддӣ, озодихои иҷтимоӣ ва аз ғановати саршори маънавию ахлоқӣ бархурдор аст.

Бадеҳист, ки ҳар миллату ҷомеае дар дунё ҳақ дорад дар роҳи расидан ба чунин ҳадафҳо бикӯшад. Ва Пешвои миллати тоҷик, ки бештар аз ҳар касе аз руҳияи созандагӣ ҳисси ибтиқору навсозии мардум огоҳ мебошад, муътақид аст, ки халқи тоҷик дар роҳи ба даст овардани ин ҳадафҳои олӣ метавонад қадамҳои ҷиддӣ бардорад.

Вале барои ин ки ин роҳи пурифтихору сарнавиштсоз то расидан ба манзили ҳадафҳо паймуда шавад, лозим аст, ки ҳамаи мо – тоҷикистониён – дар якҷоягӣ аз роҳи ҳамкориҳои содиқонаву самимӣ раҳнаварди ин шоҳроҳи бузург бошем. Зеро ҳамчуноне, ки меъморону муҳандисон, ҳар қадар ҳам боистеъдоду ҳунарманд бошанд, бидуни битонрезону, кафшергарону хиштчинҳо ва садҳо коргари

дигар наметавонанд тарҳҳои худро дар амал татбиқ кунанд, бунёди ҷомеаи навини ормонӣ низ бе ширкати амалию фаъоли тамоми афроди кишвар — бунёдкорони асосии давлатдорӣ ва низоми сиёсӣ — имконнопазир аст. Шартҳои муҳими дигари ноил гаштан ба чунин пешрафти дар ҳаёти сиёсӣю иҷтимоӣ доштани руҳияи неруманд, худбоварии пайдор ва донишу огоҳии комил аст.

Ва ҳамаи ин омодагиҳо ва сифатҳои лозимро ба манзури баргузоркунии таҳаввулотӣ бузург барои эҷоди Тоҷикистони ормонӣ мешавад бо пайравӣ аз мақтаби сиёсии Пешвои миллат ба даст овард. Зеро омӯзаҳои ин мақтаб ҳосили таҷрибаи фаровони сиёсатмадорест, ки ба баракати нубуғи беназир ва истеъдоди сиёсии саршораш имрӯз дар дар ҳаҷон давлате бо номи Тоҷикистон вуҷуд дорад. Ин таълимоти роҳбари бузурги сиёсӣест, ки дар буғранҷтарину печидатарин шароити сиёсӣю иҷтимоӣ ваҳдати ҳамагонии марду-

ми кишвар ва пайванди устувори давлат ва миллатро ба вучуд овардааст. Ин раҳнамудҳои Пешвои эътирофгардидаи миллӣ, мураббӣ, устод ва дӯсти хайрхоҳи ҳар як аз тоҷику тоҷикистонӣ аст, ки роҳи расидан ба саодату беҳрӯзию рифоҳи инсониро нишон медиҳад. Ин мактаб роҳкушои ҳамаи мушкilot ва марҳами шифобахшест, ки метавонад тамоми бемориҳои ҷомеаро дармон кунад.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат Эмомалӣ Раҳмон имрӯз яке аз чеҳраҳои намоёни сиёсии ҷаҳон аст. Ному шахсияти Эмомалӣ Раҳмон, ба-вижа барои тоҷикон – мардumi Тоҷикистон ва ҳаммилатонамон дар тамоми ҷаҳон, – маҳбубу азиз мебошанд. Пешвои миллат марди содиқ ба таърихи пуршукуҳи давлатдории тоҷикон, эҳғари анъанаю суннатҳои асили аҷдодӣ ва арзишҳои волею зиндагисози миллӣ аст. Пешвои миллат шахсияти варзидаи сиёсест, ки бо омӯзиши амиқу дақиқ ва корбасти меро-

си фарҳанги қадимтарини давлатдориҳои ниёгон, таърихи бою рангин, ганҷинаи гаронмояи илмию адабӣ ва маънавию ахлоқии дар тӯли ҳазорсолаҳо андӯхтаи аҷдоди шарофатманди халқамон бинои тарбияи наслҳои имрӯзу ояндаи кишварро поягузорӣ намуд. **Аз ин рӯ Пешвои миллати мо на танҳо пешбару роҳнамои мардуми Тоҷикистон, ҳамчунин эҷодкори андешаҳои нав, мақтаби сиёсии нав ва роҳу равиши нави давлатдорӣ аст.** Мақтаби сиёсии ин шахсияти бузург мардуми кишварро ба Пуштибонии сулҳу ваҳдат, эҷоду устуворсозии низоми одилонаву оқилонаи муносибатҳои иҷтимоиву фарҳангӣ ҳидоят менамояд. Ин мақтаб чароғи роҳ ва нурафкани масири пешрафти кишвар ва ормонҳои мардуми Тоҷикистон барои марҳалаи кунунӣ ва давронҳои оянда аст.

Муҳимтарин нукта дар баррасии нақшу аҳамияти мақтаби сиёсии Пешвои миллат дар ҳаёти сиёсӣ, иҷтимоӣ ва фар-

ҳангии Тоҷикистон ин аст, ки мактаби сиёсии Эмомалӣ Раҳмон муҳимтарин омили шакл гирифтани шахсияти Сарвари давлати Тоҷикистон ҳамчун Пешвою Роҳнамои миллат мебошад. Аҳамияти баррасии ин мавзӯ махсусан ба ин ҷиҳат аст, ки иродату ихлос ба Пешвои миллат, ки имрӯзҳо дар қалбҳои мардум мавҷ мезанад, на танҳо арҷгузори ба мақоми сиёсии волои ӯ ҳамчун поягузори давлатдории навин ва асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, балки пештар аз ҳама ва бештар аз ҳама таҷаллии эҳтироми миллат нисбат ба Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун ба ҳомии истиқлоли давлатӣ, таҳкимгари арзишҳои волои давлатдорӣ, фарҳангӣ, маънавию ахлоқӣ ва таблиғгари бузурги ин арзишҳои зиндагисоз мебошад. Ба баёни дигар, муҳаббату иродати мардуми кишвар ба Эмомалӣ Раҳмон муҳаббату иродат ба такаҷоҳ, Пешво ва муаллими ҷомеа аст.

Рози пазириши Эмомалӣ Раҳмон аз ҷониби мардум ба сифати такаҷоҳ, пешво

ва муаллими ҷомеа, агар, аз як тараф, во-
баста ба эътимоди мардуми ҳақшиносу
начиби Тоҷикистон бошад, аз тарафи ди-
гар, ба анъанаҳои ахлоқию маънавии мил-
лати куҳансоли мо така мекунад.

Аз азал ҳақиму пиру пешво дар назди
тоҷикон аз мақому манзалати воле бар-
хурдор буданд. Дар пеши аҷдоди мо, ки си-
ришти ахлоқию маънавиашонро пайравӣ аз
се асли ҷовидонии **пиндори нек, гуфтори
нек** ва **рафтори нек** муайян мекардааст,
онҳое, ки ҳастиашонро сарфи ҳидояти
дигарон намудаву одамҳоро ба ростӣ, адолат,
инсондӯстӣ, эҳтироми иззату шарофати
насли башар раҳнамун месохтаанд, мақому
ҷойгоҳи воле доштаанд.

Арҷгузории тоҷикон ба бузургони худ,
пеш аз ҳама, арҷгузорӣ ба омӯзаҳои ах-
лоқию маънавии онҳост. Бесабаб нест, ки
мо ҳангоми зикри номи бузургони адаби-
ётамон аз сифатҳое, ба монанди «устод»,
«ҳақим», «шайх», истифода мекунем, ки
ҳамагӣ маъноҳои пешвою муаллимо до-

ранд. Зикри ин нукта низ муҳим аст, ки осори бадеӣ – ҳамчун навъе аз ҳунар – танҳо дар забони мо «адабиёт», яъне адабнома, номида мешавад.

Ҳамон тавр, ки майли инсон ба амну адолат ва зиндагии саодатмандона хислати зотӣ ва фитрии инсон аст, ниёзи вай ба доштани як роҳбару раҳнамои неруманду солеҳу шоистаи ҷомеа низ амри табиӣ мебошад. Ин ниёз бамаротиб меафзояд, агар ҷомеа ва давлат дар маърази хатар қарор гиранд. Яъне чунин авзою аҳволе дар мамлакат ба вуҷуд ояд ва ҳамагон эҳсос кунанд, ки кишварашон рӯ ба нобудӣ меравад. Хости сарнавишт будааст, ки айни ҳамин ҳодиса дар Ватани мо дар солҳои 1990-ум пеш омад ва миллати тоҷик ворида сиёҳтарин ва талхтарин фасле аз таърихи хеш гардид.

Халқи куҳансоли тоҷик, ки дар чанд ҳазор соли зиндагии таърихиаш ҷангҳои харобиовари зиёдеро аз сар гузарондаву қатлу ғорати лашкари мақдунӣ, ҳучуми

хунини арабҳо, ваҳшигарихои урдуи Чингизхон, аз сарҳои бурида манорасозии Темурлангро дидаву дар ҷараёни ин ҷангҳо ҷони садҳо ҳазор азизашро қурбонӣ додааст, дар ҳеҷ замоне надида буд, ки тоҷик қасди ҷони тоҷик кунад, фарзандони як падару модар ба ҳамдигар душман шаванд, хонаҳои якдигарро вайрону валангор кунанд, Ватани худро ба коми оташ андозанд.

Ин ҷанг барои миллати мо мусибатҳои бешумор ва фоҷеаҳои бузурги инсониро ба бор овард. Дар кашмакашҳо ва задухурдҳои мусаллаҳона беш аз 150 ҳазор шаҳрванд кушта шудаву даҳҳо ҳазор нафари дигар маъюбу мачруҳ гаштанд. Беш аз як миллион ҳамватанамон аз муҳити ваҳшатноки даргириҳо гурезон шуда, дар кишварҳои ҳамсоя рӯ ба саргардонию дарбадарӣ оварданд. Зиёда аз 25 ҳазор оила бе ноновару парастор монданд ва 55 ҳазор кӯдак یتим шуданд. Садҳо гули сари сабади миллат, инсони фарҳехта

– чеҳраҳои шинохтаи сиёсӣ, илмӣ, фарҳангӣ ва адабӣ – ба хоку хун кашида шуманд.

Хисоратҳои саҳти дигаре, ки ин рӯйдодди нангин ба вучуд оварда буд, ин буд, ки аҳримани ҷанг риштаҳои ваҳдату иттиҳоди миллиро ба шиддат сустан кард, мардуми кишварро ба ҳизбҳои созмонҳои гуруҳҳои ба ҳам муқобил қисмат намуд; одамонро аз якдигар бимнок ва ба ҳамдигар бадгумон сохт, азму иродаи халқро фалаҷ гардонд.

Мардуми аз ҷангу бедодгарӣ басутуҳомада танҳо аз давлат умеду интизори ҳимояту ҳифозат доштанд. Аммо давлати он рӯзҳо, ки ба иллати надоштани як роҳбари қавию ботадбир дар муқобили фишори нерӯҳои қудратталаб корношояму фалаҷ шуда буд, на танҳо наметавонист аз миллионҳо шаҳрвандаш дифоъ намояд, балки қудрати онро надошт, ки амнияти намояндагони ҳудашро таъмин созад: гаравгонгирию террори вакилони

Парлумон, аъзои Ҳукумат ва дигар мансабдорони давлатӣ дар он даврон кори маъмулӣ шуда буд.

Фазои тарсу ваҳшат дар кишвар, вайронии масканҳо, суқути иқтисодӣ, бекорӣ, беморӣ, бедодгарию қатлу ғорати силоҳбадастон, дуздӣ, гаравгонгирӣ, таҷовуз ба номуси занону духтарон... – ин аст тасвири номукамале аз манзараи шуми даврони ҷанги шаҳрвандӣ.

Дар чунин лаҳзаҳои дардноки таърих, ки тарсу ваҳшат, яъсу ноумедӣ бар кишвар соя андохтаву дар торикии зулму ситами силоҳбадастону зӯроварон равзанаи умед ба зиндагии осудаву ором дида намешуд;

дар он рӯзҳои мусибатбор, ғамангез ва сиёҳи таърихи навини Тоҷикистон, ки Ватани мо дар остонаи нобудию табоҳӣ қарор дошт ва оянда низ чизе ҷуз хуну ашқу сияҳрӯзию вайронӣ ба армуғон надошт;

дар он рӯзҳое, ки ҳатто сиёсатмардо-

не, ки ба шуҷоату бебоқӣ, чуръату часорат дар ҷомеа маъруф буданд ва суханҳое аз озодиву истиқлол мезаданд, роҳи фирорро пеш гирифтаву дар маконҳои тинҷ нишаста, аз дур ба ҳоли зори мамлакат ва мардуми кишвар нигоҳ мекарданд;

дар он рӯзҳое, ки зиндагии мардум дар гарави як тӯда ҷинойткор буд ва дуздону қотилону одамрабоён худро ҳокиму соҳиби зиндагии ҷомеа медонистанд;

дар он рӯзҳое, ки фазои кишвар оғанда аз гирияю навҳаи модарони доғдидаи фарзандмурдаю занҳои бевамонда буд ва оҳу нолаи мардуми аз гарониҳо ва идомаи бетадбириҳо баҷономада ба осмон мерасид;

дар он рӯзҳое, ки душманони бадхоҳи миллати тоҷик камтарин шубҳае дар пирӯзию комёбии зархаридони худ дар ба даст овардани қудрати сиёсӣ дар Тоҷикистон надоштанд ва нақшаву барномаҳои ба гардани миллати тоҷик овехтани тавқи бандагию бардагиرو мекашиданд, дар

ичдосияи сарнавиштсози XVI Шурои Олии кишвар сиёсатмадори ҷавоне бо мардию мардонагӣ зимомӣ давлатдориро ба даст гирифт ва чунон пайдорию шуҷоату қаҳрамонӣ аз худ нишон дод, ки бо хомӯш кардани оташи ҷанги даҳшатборӣ бародарӣ дар хоки муқаддаси Ватанаш шуҳрати ҷаҳонӣ пайдо кард. Номаш дар маҳфилҳои бузурги сиёсии ҷаҳон ошно ва корномааш намунаи ибрат барои сиёсатмадорони даврон гардид.

Тасмими Эмомалӣ Раҳмон барои ба уҳда гирифтани роҳбарӣ бар кишвар шитобомезу фаврӣ набуд ва пас аз борҳо санҷидан дар тарозуи худбодарӣ гирифта шуд. Он замон ӯ дар як паллаи тарозуи андеша истеъдодҳою тавоноҳои худ ва дар паллаи дигари он сарнавишти миллат ва давлатро қарор дод. Бо тавачҷуҳ ба шахсияти комили Эмомалӣ Раҳмон бо итминон метавон гуфт, ки агар ӯ дар он ҳангом нисбат ба нерӯҳои фитрӣ ва эҳсоси масъулиятпазирии худ кӯчактарин шак-

ку тардид пайдо мекард, ҳаргиз розӣ намешуд чунин рисолати бузург ва вазифаи таърихи бар дӯш гирад.

Ба мақоми сарвари кишвар – ва он ҳам кишвари ҷангзадаву ошуфтаю вайрон – боло шудани сиёсатмадори бетачрибаю ҷавон на танҳо дар таърихи давлатдории мо, балки дар сиёсати ҷаҳонӣ рӯйдоди беназир аст. Ва низ нодиру беназир ин аст, ки ин давлатмарди навқадам тавонист дар рӯи харобаҳои кишвари гирифтори ҷанг давлатдории навинеро поягузорӣ намояд ва онро ба сарзамини сулҳу салоҳ табдил диҳад.

Ин ҳама дастовардҳо ба ин сабаб имконпазир гаштанд, ки Эмомалӣ Раҳмон тавонист бо ба вуҷуд овардани руҳияи иттиҳоду пайвастагии давлат ва миллат нақшу рисолати як пешвои воқеии миллиро ифо намояд. Нақшу рисолате, ки беш аз ҳар чиз бо усули маънавию ахлоқӣ ҳамроҳ аст.

Маҳз ба далели пойбандии Эмомалӣ

Раҳмон ба равишу усули маънавию ахлоқӣ дар идораи давлат ва бархурдориаш аз ахлоқи волои инсонӣю сиёсӣ мардуми кишвар ӯро пешвои худ хонданд, — хеле пештар аз он рӯзе, ки Парлумони кишвар ин ҳақиқати ба қалбҳои афроди миллат нишастаро ба расмият даровард.

Оё танҳо тавоноӣ дар идораи кишвар ва доштани истеъдоди муттаҳид сохтани халқ боис мешавад, то роҳбари сиёсӣ аз ҷониби мардум ба сифати пешво пазируфта шавад? Аслан киро пешво мегӯянд ва фарқ миёни ӯ дигар роҳбарони сиёсӣ чист? Пешвои воқеӣ дорои чӣ вижагиҳоест?

Нахуст бояд гуфт, ки пешво унвон, вазифа ва мансаб нест. Балки рисолат аст. Рисолатест, ки халқ бо тавачҷух ба истеъдодҳои фаровонаш дар ҷанбаҳои гуногун ба ӯ воғузоштааст.

Кору заҳмати пешво саҳту тоқатфарсост ва ҳар кас ба ин мақом лоиқ намеояд. Пешво будан доштани чашми тамом-

бин, қалби тамомшинос, шуҷоату қудрату гузашт ва, бавижа, иродаю саховати тамомбахшро мехоҳад. Зеро Пешво будан маъноӣ худро битамом ва бечуну чаро ба манфиатҳои кишвар ва миллат тобеъ карданро дорад.

Пешво инсонест дорои камоли ахлоқию маънавӣ ва одобу рафтори писандида. Зеро танҳо чунин шахсе метавонад бо аъмолу атвор некуи худ барои афроди ҷомеа сармашқу намунаи ибрат ва мазҳари пайравӣ гардад ва бо нури андешаю ҳикмати хеш масири ҷомеаро ба сӯи ҳадафҳои нек равшан намояд.

Пешво ҳамеша вазифаю масъулиятҳоро бар уҳда мегирад, ки ҳеҷ каси дигаре ҷуръати анҷоми онҳоро надорад.

Пешво аз вижагиҳое, чун шуҷоат, ростию дурустию ва тамоил ба азхудгузаштагӣ баҳраманда аст.

Дар ҳоле, ки роҳбари сиёсӣ ҷомеаро идора мекунад, пешво онро ҳидоят менамояд. Пешво, ки аз вожаи тоҷикӣ буда,

маънои Пешрав, раҳнамо ва ҳидоятгарро дорад, на танҳо ҷомеаро ба роҳи расидан ба ҳадафу ормонҳои олии роҳнамоӣ мекунад, балки ҳамчунин ҳуди ӯ ҳамеша ва дар ҳама кор дар пеш қадам мезанад. Ба иборати дигар, ӯ саркору пешкор аст ва илова бар он, ки ҳамаи иқдомҳои барои ҷомеа муфидро тарҳрезӣ менамояд, бахши мушқили корхоро бар уҳдаи худ мегирад.

Пешво будан маънои фидокор будан ва садоқати комил доштан ба мардум аст. Пешво аввалин шахси масъул дар кишвар аст ва масъулияти хешро ба таври комил ва хайрхоҳона ба мардум мерасонад. Яъне хидмати ӯ ба мардуми мамлакат хидмати беминнат аст.

Пешво касест, ки неруо тавони ҷисмию фикрии хешро дар роҳи расидан ба ваҳдати ҳақиқии миллат битамом месупорад. Бо тафриқаандозӣ дар ҷомеа ва парокандагӣ дар кишвар мубориза менамояд. Бо ҳидоятҳои ҳақимона ва бо ба амал пайванд додани иқдомҳои мушаххаси си-

ёсию иҷтимоию фарҳангӣ миллатро муттаҳид мегардонад ва пайваста дар роҳи тақвияти ягонагии миллӣ талош мекунад.

Пешво барои миллаташ дар ҳама кор ва ҳама чиз сармашқ аст: дар меҳнатдӯстӣ, сабру таҳаммул, саховат, меҳрубонӣ ба ҳамватанон. Бино бар ин ҷомеае, ки аз пешвои саромад, кордон ва додгустару додгар бархурдор аст, метавонад ба зиндагии саодатмандона умед бандад.

Пешво касест, ки арзишҳои миллиро ривоч медиҳад, бо таассубу хурофоту бегонапарастӣ мубориза мекунад, дар ҷомеа фазои маънавию ахлоқӣ ба вучуд меорад ва онро пайваста устувор месозад.

Пешво касест, ки дорои ҳунари барангехтани инсонҳо ба анҷоми корҳои мебошад, ки барои худашон муфид аст. Ӯ ҳисси худбоварии мардумро бедор мекунад ва ба онон итминон мебахшад, ки на танҳо пеши хешону наздикон, ҳамчунин дар назди кишвар низ аз аҳамияту арзиш бархурдор ҳастанд.

Тасвире аз як пешвои миллии воқеӣ комил нахоҳад буд, агар таъкид нагардад, ки меҳваритарин нақшу рисолати роҳбари сиёсӣ, ки ўро ба пешво табдил медиҳад, муаллиму мураббии маънавии ҷомеа ва низ соҳибмақтаб будани ўст.

Хушбахтона, бо лутфи Худованд Пешвои миллати тоҷик аз тамоми хусусиятҳои зикршуда ва дигар сифатҳои лозим барои як роҳнамои шоистаи ҷомеа баҳраманда аст. Ва низ боиси қаноатмандист, ки Пешвои миллати мо дар тўли солҳои роҳбарии шуҷоона, устодона ва дурбинонаи хеш — бо тақия ба фикри равшан, сиришти хирадмандона, хислатҳои волои ахлоқию инсонии хеш — мактаби сиёсии худро поярезӣ кард. Мактаbero, ки пайравӣ аз он асоситарин ниёзи кишварро, ки ҳаройина ба вучуд овардани руҳияи умед ба оянда, сарфарозӣ ва эҷоди худбоварӣ дар зеҳну шуури афроди миллат аст, мебарорад.

Зикри ин нукта зарур аст, ки мактаби Пешвои миллат на танҳо маҷмуе аз паёму

баёну раҳнамудҳост, балки ҳамчунин намоде аз шахсияти бисёрҷонибаи Сарвари давлати тоҷикон аст. Рози пешрафтҳои Тоҷикистон низ дар ҳамин аст, ки Президенти ҷумҳурӣ Эмомалӣ Раҳмон тавонист на танҳо давлатдорӣ навини тоҷиконро поягузорӣ намояд ва дар кишвар таҳаввули бунёдии сиёсӣ иҷтимоӣ фарҳангӣ баргузор кунад, балки зербинои парвариши имкониятҳо ва тавоноҳои руҳӣ маънавии инсонҳоро ба вучуд оварад. Ва муҳимтарин омили тарбияи ахлоқӣ маънавии ин мактаб ба сифати намунаи ибрат қарор гирифтани одоби рафтори ҳасанаи Пешвои миллат аст. Дилбастагӣ муҳаббати ҳақиқӣ ба аслу решаи миллати хеш ва садоқат ба Модар-Ватан, хидмати ҳолисона ба халқ, дӯст доштану меҳрубон будан ба дигарон, шитофтан ба ёри кӯдакони یتиму бепарастор, ғамхорӣ пайваста ба пиронсолону камбизоатон на танҳо баёнгари руҳи меҳрубонӣ падарона, дилсӯзӣ ва омодагии ҳамешагии Пешвои

миллат дар осон кардани мусибату мушкilot дар ҷомеа ҳастанд, балки низ дарс-ҳоянд, ки барои такомули маънавии афроди миллат хидмат мекунанд. Ба ҳамин сабаб аст, ки мардуми кишвар Эмомалӣ Раҳмонро ҳомии худ, роҳбари фарёдрасу ҳақбин, додгустару адолатпеша ва наҷотдиҳандаи давлату мамлакат медонад. Ва ҳақшиносона ба ӯ меҳр ме-варзанд ва ҳам дар ҳузураш ва ҳам дар ҳар мавриди дигар «Пешво»-яш ном ме-баранд.

Мақтаби Пешвои миллатро – бо та-ваҷҷуҳ ба аҳамияту арзишаш – ҳамчун як роҳнамои назарӣ ва амалӣ метавон сар-мояи тамомнашавандаи миллӣ номид. Сармояе, ки миллати тоҷик бо доштани он тавонистааст монеаҳои душвореро, ки дар сари роҳи расиданаш ба ормонҳои муқаддаси бунёди давлатдории миллӣ қарор доштанд, паси сар кунад. Соҳиби иқтидор, пешрафт, ғурури солиму шаро-фати миллӣ гардад. Ҷойгоҳи Тоҷикистон-

ро дар арсаи ҷаҳон устувор созад.

Сармояе, ки Пешвои миллат дар шакли мактаби сиёсии худ барои кишвар ва миллати мо захира кардааст, як сармояи таърихию ҳаёти аст. Зеро раҳнамудҳои ин мактаб барои як замон нестанд ва дар ҳамаи давронҳо метавонанд роҳкушо бошанд. Инҳо дарсҳои арзишманде ҳастанд, ки Пешвои барӯманди мо дар тӯли солҳо аз таҷрибаи роҳбарӣ бар кишвар, аз бархурдҳо бо мухолифони давлат дар саҳнаҳои хатарнок, аз мушорикату ҳамкорӣ дар доираҳои бузурги сиёсати ҷаҳон ва аз талошҳои хастагинопазир дар амри дифоъ аз манфиатҳои кишвар ҳосил кардааст. Вазифаи мо – насли имрӯзу фардо – ин аст, ки ин сармояро бо диққату эҳтиёти тамом ниғаҳбонӣ кунем ва суди ин сармояи арзишмандро барои пешрафти имрӯзу ояндаи кишвар ба кор гирем.

Аз он ҷӣ дар ин саҳифаҳо гуфта шуд, метавон натиҷа гирифт, ки муҳимтарин омилҳое, ки боис шудаанд имрӯзҳо Тоҷи-

кистони азизи мо дар шароити сулҳу суботи пойдор ба таври итминонбахш ба сӯи ояндаи дурахшони хеш қадам мезанад, хусусиятҳои шахсияти ва мақтаби сиёсии Пешвои барӯманди миллати тоҷик Эмомалӣ Раҳмон мебошанд. Ба шарофати ин ду омил – хусусиятҳои шахсияти ва мақтаби сиёсии Пешвои миллат – шахрвандони кишвари мо дар симои Эмомалӣ Раҳмон на танҳо роҳбари сиёсӣ, балки ҳамчунин раҳнамои маънавии худро пайдо намуданд, ҳидоятҳои ӯро ҳамчун хатти равшани зиндагии худ баргузиданд, худро мухлису пайрави содиқи ин сарвари меҳанпарасту фидокор ба ҳисоб оварданд.

Ҳар қадар замон аз рӯзҳои баргузорию иҷдосияи сарнавиштсози XVI Шурои Олӣ мегузарад, бештар аён мегардад, ки Эмомалӣ Раҳмон – Пешвои бузурги таърихи муносири миллати тоҷик ва поягузори давлатдорӣю навини Тоҷикистон, абармарде, ки аз миёни мардум бархостааст, – андешае ба ҷуз Тоҷикистон, ҳадафе ҷуз сар-

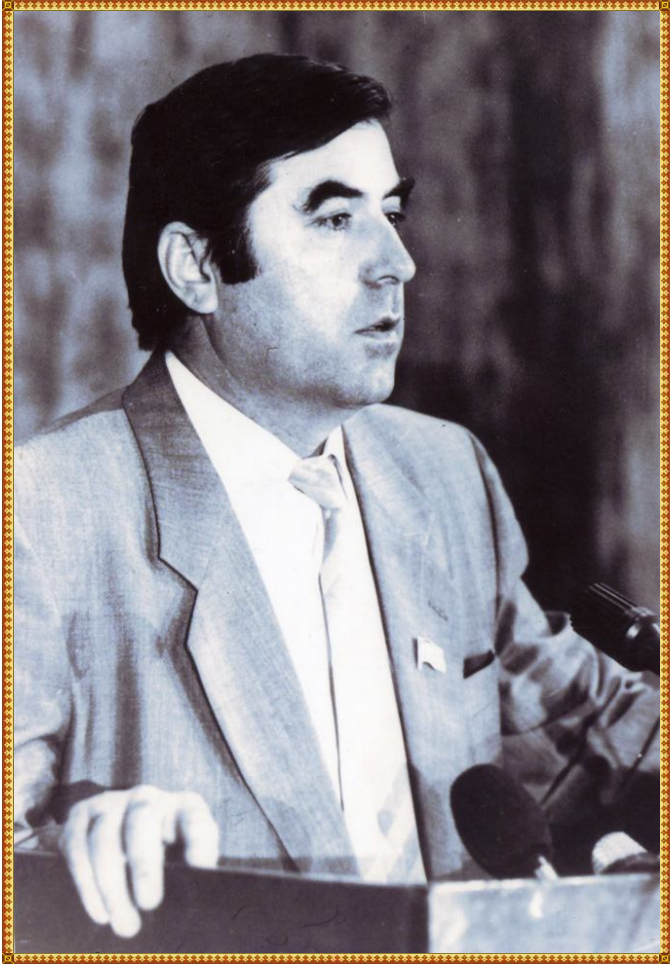

фарозии тоҷикон, вазифае ҷуз хидмат ба кишвару миллати хеш надорад.

Инак, беш аз 33 сол аст, ки миллати тоҷик бо бархурдорӣ аз пайванди ногусастании худ бо Пешвои миллати хеш дар роҳи шукуҳманди созандагию офаринандагӣ қадам мезанад. Ва яқин аст, ки ҳаракати ӯ дар ин роҳ ба таври пирӯзмандона идома хоҳад ёфт ва дар кӯтоҳ замоне ҷойгоҳи Тоҷикистон дар сафи миллатҳои сарфарози ҷаҳон муайяну мустақар хоҳад шуд.

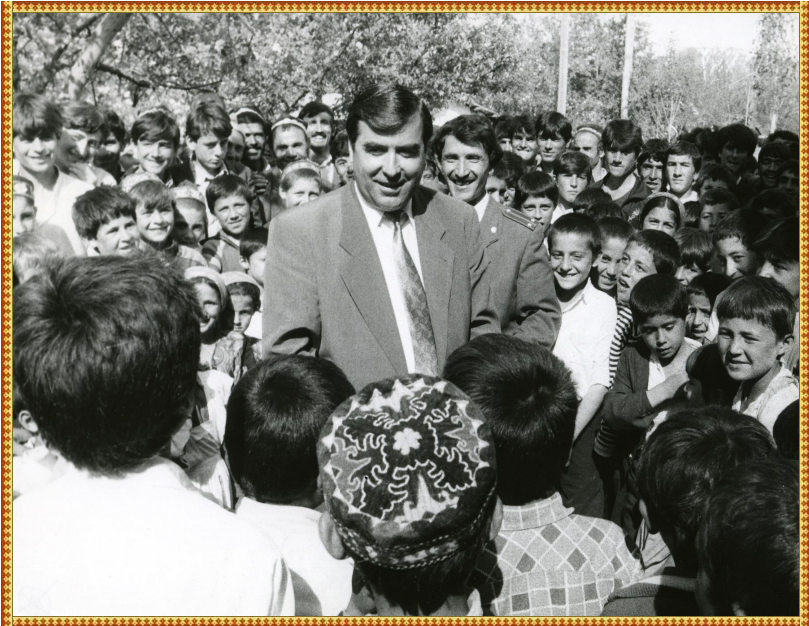

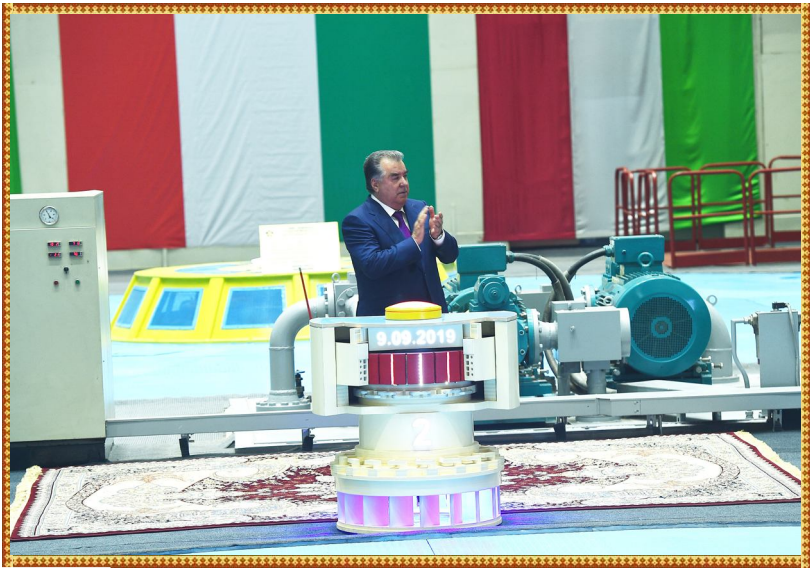

**Ин китоб бо кумаки спонсории
шахрванди шоистаи Ҷумҳурии Тоҷикистон
ва Федератсияи Россия, ходими муваффақи
ҷамъиятии диаспораи тоҷик дар
минтақаи Урали Федератсияи Россия
Ҷўраев Сухроб Тўйчиевич
чош шудааст.**

**Зафар Сайидзода (Саидов),
Акрам Воҳидов
Мақтаби сиёсӣю давлатдорӣ
Пешвои миллат – ҷароғи роҳи рушду тараққӣ**

Муҳаррир – Акбар Салимов
Мусахҳах – Ковус Воҳидзода
Муҳаррири техникӣ – Манижа Ғаффорӣ

Ба чош 21.01.2026 имзо шуд. Ҷузъи нашрию ҳисобӣ 4,75.
Ҳуруфи адабӣ Times New Roman Tj. Супориши № 32.
Адади нашр 3000.

***Аксҳо аз бойгонии Хадамоти матбуоти
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
ғирифта шудаанд.***